

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สิทธิของผู้ต้องขังเกิดจากแนวความคิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่รัฐให้การรับรองคุ้มครองโดยทั่วไป มาตรการคุ้มครองของรัฐจึงอยู่ในลักษณะของการตรากฎหมายมาใช้บังคับซึ่งต้องอยู่ภายใต้กรอบของความชอบด้วยกฎหมาย ขณะเดียวกันรัฐก็ต้องตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพเพื่อคุ้มครองบุคคล

สิทธิของผู้ต้องขังนับเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งที่มีวิวัฒนาการมายาวนาน ในอดีตการลงโทษผู้กระทำความผิดเน้นที่วัตถุประสงค์การแก้แค้นทดแทน ทำให้รัฐมุ่งที่จะควบคุมมิให้ผู้ต้องขังหลบหนีเท่านั้น โดยผู้ต้องขังไม่ได้รับสิทธิใดๆ เลย แม้แต่ปัจจัยสี่ อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และรักษาโรคหรือการพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์คนหนึ่ง โดยรัฐมิได้จัดให้ผู้ต้องขังแต่ถือเป็นหน้าที่ของผู้ต้องขังหรือญาติพี่น้องของผู้ต้องขังต้องจัดหาให้ ทำให้ผู้ต้องขังในขณะนั้นต้องอยู่อย่างทุกข์ทรมาน

ต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เนื่องจากในปัจจุบันสังคมเริ่มตื่นตัวกับความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนและยอมรับว่าผู้ต้องขังควรมีฐานะเป็นมนุษย์และพลเมืองของประเทศ จึงมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับพลเมืองอื่นๆ ทำให้สังคมเริ่มหันมาให้ความสนใจกับสิทธิของผู้ต้องขัง รัฐต่างๆ จึงกำหนดกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์มีอยู่และล่วงละเมิดไม่ได้ แม้ว่าจะถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพบางประการจากการกระทำความผิดก็ตาม

รัฐต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ และออกกฎหมายเกี่ยวกับการราชทัณฑ์ตามหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสากล เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะสิทธิที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในฐานะที่เป็นมนุษย์เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างที่มีมนุษยพึงปฏิบัติต่อกัน โดยต้องตระหนักถึงสิทธิของผู้ต้องขังที่กฎหมายรับรองและสิทธิมนุษยชนที่ผู้ต้องขังพึงได้รับเสมอ

ประเทศไทยได้มีการพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ในการ

คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังและกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการเอาใจใส่ปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นมนุษย์มากขึ้น

จากการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายราชทัณฑ์ โดยเฉพาะในส่วนของสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์คนหนึ่ง พบว่าบทบัญญัติส่วนใหญ่กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิเหล่านี้ไว้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพียงแต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารงานเรือนจำต้องประสบกับปัญหาสำคัญหลายประการ ทั้งปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสถานที่ ปัญหาด้านประสิทธิภาพและทัศนคติของเจ้าพนักงานเรือนจำ นอกจากนี้ยังพบว่ากฎหมายราชทัณฑ์ของไทยไม่มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังบางประการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งๆที่ในทางปฏิบัติมีการวางแนวทางปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ให้เรือนจำต่างๆ ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในข้อนี้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลแล้ว ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตได้ดังนี้

1) สิทธิในการได้รับบริการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย มาตรฐานสากลกำหนดให้เรือนจำต่างๆ จัดบริการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยแก่ผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขังเพื่อไม่ทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่กันอย่างแออัดเกินไป รวมทั้งดูแลสุขภาพเรือนจำให้ถูกหลักอนามัยทั้งในเรือนนอนและพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ

ในบทบัญญัติกฎหมายไทยไม่พบว่ามีกรณีเรื่องมาตรฐานด้านสภาพที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังในเรือนจำไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์หรือกฎกระทรวงฯว่าต้องมีขนาดพื้นที่เท่าใด ต้องจัดพื้นที่ใช้สอยอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากเรือนจำไทยส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาจำนวนผู้ต้องขังมากเกินไปจนความจุของเรือนจำและปัญหาข้อจำกัดของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เรือนนอน จึงไม่สามารถกำหนดไว้ได้อย่างชัดเจนในกฎหมายว่าควรจัดพื้นที่เรือนนอนให้ผู้ต้องขังเท่าใดจึงจะเหมาะสมกับการคุมขังมนุษย์คนหนึ่ง

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์กำหนดมาตรฐานลักษณะเรือนนอน ขนาดของพื้นที่เรือนนอนต่อคน และระบบสุขภาพเรือนจำ แนวทางปฏิบัติเช่นนี้ย่อมสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำฯ แสดงให้เห็นว่ากรมราชทัณฑ์เริ่มตระหนักถึงสิทธิด้านที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังมากขึ้น

2) สิทธิในการได้รับหรือมีอาหาร ถือเป็นสิทธิที่จำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต มาตรฐานสากลจึงกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดหาเครื่องดื่มที่สะอาดและอาหารที่มีคุณภาพ ในปริมาณที่เพียงพอ กับการต้องการของผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งร่างกายของมนุษย์ โดยทั่วไปมีความต้องการรับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ ดังนั้นจึงควรจัดให้ผู้ต้องขังได้รับประทานอาหารวันละ 3 มื้อเช่นกัน

ในทางปฏิบัติปัจจุบันพบว่าเรือนจำของไทยทุกแห่งมีการจัดให้บริการผู้ต้องขังได้รับ รับประทานอาหารวันละ 3 มื้อ โดยมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท อีกทั้ง จัดน้ำดื่มสะอาดไว้ในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง ทางปฏิบัติเช่นนี้จึงให้ความ คุ่มครองผู้ต้องขังไว้มากกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสากล

อย่างไรก็ดีบทบัญญัติในกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่ง พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ข้อ 77 บัญญัติให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังวันละ 2 มื้อและไม่มี การบัญญัติให้จัดบริการน้ำดื่มแก่ผู้ต้องขัง ดังนั้นบทบัญญัติของกฎหมายเช่นนี้จึงไม่สอดคล้องกับ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติและทางปฏิบัติของเรือนจำไทย จึงควรดำเนินการ แก้ไขกฎหมายให้เรือนจำจัดให้บริการอาหารแก่ผู้ต้องขังวันละ 3 มื้อและจัดน้ำดื่มไว้ให้บริการแก่ ผู้ต้องขังในปริมาณที่เพียงพอ

3) สิทธิในการได้รับหรือมีเครื่องนุ่งห่มหลับนอน มาตรฐานสากลกำหนดให้ผู้ต้องขัง ได้รับการดูแล เรื่องความสะอาดของเสื้อผ้า รวมทั้งอนุญาตให้ใส่เสื้อผ้าส่วนตัวได้หรือให้เรือนจำ จัดเสื้อผ้าที่มีลักษณะเหมาะสม ไม่มีลักษณะเหยียดหยามหรือลดศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังหรือตกเป็นเป้า สายตาแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ต้องขังต้องออกไปนอกเรือนจำ และจัดที่นอนเป็นสัดส่วนแก่ ผู้ต้องขังทุกคน

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายไทยพบว่ากฎกระทรวงมหาดไทยฯ ข้อ 67-70 บัญญัติ รับรองไว้ทั้งเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม การทำความสะอาดเสื้อผ้าและที่นอน ไว้อย่างชัดเจน และมีการออกกระเปียบว่าด้วยเครื่องแต่งกายฯ และหนังสือกรมราชทัณฑ์ต่างๆ เพื่อกำหนด รายละเอียดในทางปฏิบัติ ซึ่งลักษณะของเครื่องแต่งกายของผู้ต้องขังตามที่กำหนดให้มีความ เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสภาพอากาศของเมืองไทย รวมทั้งไม่มีลักษณะที่ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึก ต้อยต่ำ ส่วนการกำหนดลักษณะของเสื้อผ้าของผู้ต้องขังที่จะต้องออกไปภายนอกเรือนจำแม้ไม่ อนุญาตให้สวมเครื่องแต่งกายของตนเอง โดยมีการกำหนดลักษณะของเครื่องแต่งกายสำหรับ นักโทษเด็ดขาดที่ออกไปทำงานสาธารณะและผู้ต้องขังไปศาล ไว้โดยเฉพาะ ก็ไม่น่าจะมีลักษณะที่ เป็นเป้าสายตาของประชาชน และเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ต้องขังอันจะเป็น ประโยชน์ต่อการควบคุมและป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขัง

แนวกฎหมายและทางปฏิบัติในเรื่องเครื่องแต่งกายจึงสอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่ต้องการให้ผู้ต้องขังได้รับเสื้อผ้าที่สวมใส่สบายและไม่บ่งชี้ว่าเป็นผู้ต้องขัง ไม่ตกเป็นเป้าสายตาของผู้อื่น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังถูกรังเกียจจากสังคมและทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าคุณค่าอยู่

ในส่วนเครื่องหลับนอนนั้นกฎหมายและทางปฏิบัติของการราชทัณฑ์ไทยกำหนดให้ผู้ต้องขังนอนบนเสื่อโดยไม่มีการแยกที่นอนเป็นสัดส่วนทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ต้องขังที่จัดหาที่นอนมาเองและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล แต่ลักษณะที่นอนเช่นนี้มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศ วัฒนธรรม และสภาพของเรือนจำไทยแล้ว

4) สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล มาตรฐานสากลกำหนดให้เรือนจำทุกแห่งมีแพทย์อย่างน้อย 1 คน ประจำเรือนจำเพื่อให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ต้องขังป่วยและทำการตรวจสุขภาพแก่ผู้ต้องขังทุกคนตั้งแต่แรกเข้าและภายหลังตามความจำเป็น การส่งตัวผู้ต้องขังป่วยไปรักษาภายนอกเรือนจำ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงมีครรภ์ การป้องกันโรคติดต่อภายในเรือนจำ

ในปัจจุบันมีการวางหลักประกันสิทธิผู้ต้องขังให้ได้รับการบริการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ กฎกระทรวงฯ และข้อบังคับอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังไว้สมบูรณ์ครอบคลุมตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขัง การจัดให้มีสถานพยาบาลและแพทย์หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลประจำสถานพยาบาล

ดังนั้นบทบัญญัติกฎหมายไทยส่วนใหญ่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติแล้ว แต่ในทางปฏิบัติปัจจุบันเรือนจำยังคงมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ทำให้บางครั้งไม่สามารถให้การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในกฎหมายจึงอาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังได้

5) สิทธิในการได้รับหรือมีสิ่งจำเป็นในชีวิตอื่นๆ มาตรฐานสากลกำหนดให้ผู้ต้องขังได้รับการดูแลเรื่องความสะอาดและอนามัยส่วนตัวจากรัฐ ผู้ต้องขังต้องได้รับการดูแลเรื่องการจัดหาน้ำเพื่อทำความสะอาดร่างกาย ผม และเรือนจำพึงจัดหาของใช้ที่จำเป็น เพื่อสุขภาพและความสะอาดของผู้ต้องขัง ต้องจัดเตรียมให้ผู้ต้องขังได้รับการดูแลเรื่องการตัดผม ผู้ต้องขังชายควรจะได้รับโกนหนวดอย่างสม่ำเสมอ

กรมราชทัณฑ์ไทยได้กำหนดให้พัศดีต้องจัดให้ผู้ต้องขังทุกคน เว้นแต่คนต้องขังและคนฝาก ตัดผมสั้นหรือโกนผม โกนหนวดและเครา ตัดเล็บ และได้มีการกำหนดการแจกจ่ายเครื่องใช้ต่างๆ เกี่ยวกับคนและสิ่งของจำเป็นอื่นๆของผู้ต้องขังในด้านเครื่องใช้อนามัยส่วนตัว ได้แก่ สบู่ ฟอกตัวผงซักฟอก แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ขันอาบน้ำ รองเท้าฟองน้ำ ผ้าอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้เรือนจำหรือทัณฑสถานต่างๆ ยังได้จัดให้มีการนำเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพของผู้ต้องขังมาจำหน่ายในร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง

แนวทางการปฏิบัติในเรื่องสิ่งจำเป็นในชีวิตอื่นๆ ในด้านความสะดวกและสุขอนามัย กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดูแลผู้ต้องขัง ในส่วนนี้ที่ได้กำหนดไว้มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำๆ

แต่อย่างไรก็ดีในกรณีที่ผู้ต้องขังได้รับสิ่งจำเป็นในชีวิตอื่นๆ ในด้านความสะดวกและสุขอนามัย ไม่เพียงพอ ซึ่งขึ้นกับงบประมาณอาจจะไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้น เรือนจำหรือทัณฑสถานต่างๆ จึงจัดให้มีการนำเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพของผู้ต้องขังมาจำหน่ายในร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง แต่ปัญหานี้แก้ได้เฉพาะกรณีผู้ต้องขังมีเงินพอที่จะซื้อสิ่งของดังกล่าวได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติและมาตรฐานสากล เพื่อให้มีการกำหนดหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังไว้อย่างชัดเจน แม้ว่าในทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์จะออกหนังสือกำหนดแนวทางให้เจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลก็ตาม ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิในการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังที่ควรได้รับการแก้ไข คือ

1.1 สิทธิในการได้รับอาหาร กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ข้อ 77 กำหนดให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังวันละ 2 มื้อ และไม่มีการบัญชีถึงน้ำดื่มของผู้ต้องขัง ดังนั้นบทบัญญัติของกฎหมายเช่นนี้จึงไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ดังนั้นจึงสมควรดำเนินการแก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าวให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติและข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติฯ ด้วยการบัญญัติว่า “ให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับประทานอย่างน้อยวันละ 3 มื้อ คือ เช้า กลางวัน และเย็น จัดให้มีน้ำดื่มที่สะอาดเพียงพอกับความต้องการของผู้ต้องขัง”

1.2 สิทธิในการได้รับอาหารพิเศษ ที่เกิดจากคำสั่งแพทย์ เพื่อให้เหมาะสมกับสุขภาพของผู้ต้องขังป่วยและผู้ต้องขังสูงอายุที่มีโรคประจำตัว กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ข้อ 79 กำหนดแล้วว่าอาหารที่ผู้ต้องขังรับประทานนั้นต้องให้แพทย์ตรวจก่อน.... แต่มิได้กล่าวถึงชนิดอาหารของผู้ป่วยหรืออาหารของผู้ป่วยตามแพทย์สั่งแต่อย่างใด ดังนั้นจึงสมควรดำเนินการแก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าว โดยเพิ่มข้อความ “กำหนดให้ผู้ต้องขังป่วยได้รับอาหารพิเศษอันเกิดจากคำสั่งของแพทย์” ที่เหมาะสมกับอาการป่วย เพื่อให้การรักษาโรคเป็นไปอย่างสมบูรณ์และเพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพให้กับผู้ต้องขังตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากล

2. สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล บทบัญญัติในพระราชบัญญัติกรมราชทัณฑ์ มาตรา 29 ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างกว้างๆ ว่า “ให้ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย...ได้รับการรักษาพยาบาลตามสมควร” และกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 3 การรักษาพยาบาล ข้อ 72-74 ไม่มีการบัญญัติถึงการตรวจร่างกายเพื่อป้องกันโรค ดังนั้นควรเพิ่มข้อความในกฎกระทรวงฯ ให้จัดมีการตรวจสุขภาพประจำปีแก่ผู้ต้องขังทุกคน โดยกำหนดตามเกณฑ์อายุของผู้ต้องขังเพื่อเป็นการป้องกันโรค ทั้งนี้เนื่องมาจากการรักษาพยาบาลตามสมควรตามมาตรา 29 ควรจะหมายรวมถึงกรณีของการตรวจสุขภาพแก่ผู้ต้องขังตามเกณฑ์อายุของผู้ต้องขังเพื่อเป็นการป้องกันโรค ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการให้การรักษาพยาบาลด้วย

3. ควรจะนำหลักที่รัฐจัดเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการถูกจองจำ ของต่างประเทศมาพิจารณากำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิได้รับเงินจากรัฐนอกเหนือจากเงินที่ได้แบ่งสรรจากเงินทำงาน และเพื่อประโยชน์ของผู้ต้องขังชราและพิการเนื่องจากผู้ต้องขังไทยที่มีฐานะยากจนหรือไม่มีญาติมาเยี่ยมอาจได้รับผลกระทบจากการที่ไม่มีสิ่งของจำเป็นในด้านเครื่องใช้อนามัยส่วนตัว เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีน้อยแต่จำนวนผู้ต้องขังมีมาก ผู้ต้องขังอาจไม่ได้รับจากรัฐอย่างเพียงพอและไม่มีเงินพอที่จะซื้อจากร้านสะดวกซื้อ